

Beretning fra Fugleværnsfonden 2013

Fugleværnsfondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle oplevelser fra disse reservater.

I 2013 erhvervede Fugleværnsfonden sit reservat nr. 21. Det drejer sig om det 15 ha. store reservat Bremsbøl Sø beliggende ved den dansk/tyske grænse syd for Tønder. Bremsbøl Sø er en ny sø, som er et resultat af behovet for klimatilpasning. Fremtidens stadigt større regnmængder skal ledes væk gennem vores åer, og for at skabe mere plads til vandmængderne har man flyttet det ene dige langs Sønderåen mod nord. Dermed kan åen brede sig ud til en fladvandet sø. I søen er etableret en lille ø, som ynglefuglene tydeligvis sætter pris på.

Det nye reservat er købt for en del af den million kroner, som DOF København/DOF-Travel i 2011 skænkede Fugleværnsfonden til køb. Denne gave blev i 2011 tillagt årets resultat og egenkapitalen som en henlæggelse til reservatkøb, jf. årsrapporten for 2011.

Fugleværnsfonden har i 2013 været partner i fire større EU-støttede projekter.

Baltic Flyway – et Interreg Projekt

Projektet startede i 2010 og udløb pr. 30. juni 2013. Baltic Flyway var et Interreg Projekt og et af projektets hovedformål var at sikre en gensidig erfaringsudveksling vedrørende naturpleje og formidling hen over Femern Belt. Fugleværnsfondens to reservater Saksfjed/Hyllekrog og Nyord indgik i projektet. De samlede udgifter i hele projektperioden har været tkr. 992, og heraf har Fugleværnsfondens egenfinansiering udgjort tkr. 430, og Interreg har støttet med tkr. 562. For 2013 udgør Fugleværnsfondens egenfinansiering tkr. 53.

LIFE projekt i Bøjden Nor

Den 4. maj 2013 blev Det Nye Bøjden Nor fejret med en festlig indvielse. Der er takket være Life midlerne gennemført en lang række tiltag i reservatet til glæde for fuglene og den øvrige natur. Omfattende rydninger af krat og træer, etablering af adskillige vandhuller og to ynglefugleøer, som fuglene tog til sig fra det tidlige forår, samt erhvervelse af 25 ha. landbrugsjord, som skal konverteres til et næringsfattigt overdrev. For at fremme denne proces er det nye område blevet afgræsset, og der er taget høslet, og primo juli blev græs og urter høstet på Helnæs som et forsøg transporteret til Bøjden Nor og udspremt her. Life Projekt Bøjden Nor er gennemført i et tæt samarbejde med Faaborg-Midtfyn Kommune samt Karen Krieger Fonden, og projektet sluttede pr. 31/12 2013.

De samlede udgifter til projekter var på kr. 8,6 mio. Heraf udgør Fugleværnsfondens andel tkr. 827. EU's Life-midler har finansieret Fugleværnsfondens andel med tkr. 252. Fondens egenbetaling til projektet har samlet set udgjort tkr. 575. I 2013-regnskabet har fondens en projektindtægt på netto tkr 150.

LIFE projekt i Sølsted Mose

I 2013 blev med skæringsdato den 1. september gennemført en jordfordeling, som er grundlaget for, at de kommende rydninger og vandstandshævning kan gennemføres. Ved jordfordelingen erhvervede Fugleværnsfonden 23,21 ha. mose- og engjord, og dermed ejer fonden i alt 103,21 ha. i Sølsted Mose. Jordfordelingen, som i alt kostede kr. 7,1 mio., er gennemført med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og 15. juni Fonden med henholdsvis kr. 3 mio. og kr. 1,8 mio. Fugleværnsfonden søgte i 2012 om en udvidelse af projektområdet, og dette ønske blev imødekommet af Life-myndighederne. Life Projektet i Sølsted Mose forventes afsluttet i 2016.

I 2013 modsvarer projektindtægter og projektudgifter hinanden.

LIFE projekt i Gulstav Mose

Et nyt Life-Projekt, der løber i perioden 2012 – 2018, deltager 9 fynske og en jysk kommune, og det samlede budget er på 33 mio. kr. Fugleværnsfonden deltager med et budget på tkr. 300 i Gulstav Mose på Sydlangeland, hvor der skal ryddes krat og udarbejdes en plejeplan. For 2013 udgør Fugleværnsfondens egenfinansiering tkr. 9.

Ud over ovennævnte EU-støttede projekter har der været stor aktivitet i fondens reservater i det forløbne år. Her skal særligt fremhæves Saksfjed/Hyllekrog på sydspidsen af Lolland, hvor tre større begivenheder har fundet sted: Dansk Ornitologisk Forening opsatte i starten af 2013 et webcam ved en havørnerede i Saksfjed Inddæmning, og videosignalet fra reden var offentligt tilgængeligt i hele havørneparrets ynglesæson lige fra parring til ungen fløj af reden. Denne mulighed for at følge parret *live* blev en stor succes med 150.000 besøgende på sitet.

I starten af oktober var der indvielse af et nyt, flot fugletårn i Saksfjed Inddæmning. Tårnet byder på en fremragende udsigt over det fladvandede landskab ud mod det lollandske dige, og det er allerede flittigt besøgt. Tårnet er finansieret via en af NaturErhvervstyrelsens puljer.

Engene i Saksfjed inddæmning skal afgræsses for at give jordrugende fugle de bedst mulige levevilkår. Hidtil er de blevet græsset af Angus kreaturer, men for at gøre græsningen mere effektiv har Fugleværnsfonden i november 2013 som et forsøg udsat fem vildheste. Der er tale om racen Exmoor, som er hentet fra Naturstyrelsens og Fugleværnsfondens arealer på Sydlangeland ved Gulstav Mose. Hvis forsøget falder heldigt ud, vil den lille vildhestebestand blive suppleret med flere dyr.

Fugleværnsfondens 13 lokale, frivillige arbejdsgrupper, hvor i alt ca. 220 medlemmer af DOF er organiseret, har udført en lang række praktiske opgaver i det forløbne år i form af slåning med le på engarealer i reservaterne, fældning, hegning, overvågning, vedligeholdelse af publikumsfaciliteter og guidning af ture samt mange andre aktiviteter.

Fugleværnsfondens naturvejleder har i 2013 afholdt 60 offentlige ture og arrangementer med i alt 2.011 deltagere i fondens reservater. Der udover er der afholdt 3 ture for skoleklasser som led i projektet Adopter et Reservat. Som noget nyt har naturvejlederen afholdt to vellykkede såkaldte BioBlitz i henholdsvis Vaserne og på Hyllekrog. Ved disse arrangementer formidler forskellige eksperter områdets biodiversitet til "almindelige" besøgende.

Fondens erhvervsindkomst, som primært stammer fra indtægter i forbindelse med afgræsning af engarealer, udgør i 2013 kr. 1.071.315. Afgræsningen er et vigtigt led i den naturpleje, der finder sted i mange af reservaterne, med henblik på at forbedre fuglenes vilkår, herunder især de truede og sårbare fugles levevilkår.

Af de øvrige indtægter hidrører kr. 8,9 mio. fra fonde og legater m.v., hvilket er kr. 8 mio. mere end året før. Dette skyldes primært, at vi har realiseret hensættelser vedr. Life Projekterne Sølsted Mose og Bøjden Nor på i alt kr. 3,8 mio. Desuden er indkommet kr. 3,5 mio. fra Tønder Kommune til Life Projekt Sølsted Mose. Indtægten fra støttebidrag og gavebreve er steget lidt i forhold til året før og andrager tkr. 658, mens indtægt fra arv udgør tkr. 176. Fugleværnsfondens indtægter fra arv har i de seneste fem år svinget mellem kr. 0,9 mio. og kr. 2,9 mio., så indtægten fra arv i 2013 er usædvanlig lav. Til gengæld forventes i alt kr. 3,7 mio. i arveindtægt i 2014, hvoraf kr. 1 mio. er indkommet i årets to første måneder.

Finansielle indtægter er faldet til tkr. 112 på grund af færre renteindtægter og udbytter fra fondens obligationsbeholdning end forventet. Hertil kommer et urealiseret kurstab på tkr. 133.

I alt udgør resultatet af primær drift kr.10,2 mio. Til dækning af administrationsomkostninger er anvendt tkr. 937.

Årets resultat blev på kr. 10,326 mio. Af resultatet er kr. 11,4 mio. anvendt eller reserveret til naturpleje og formidling i henhold til fondens formål.

Køb af Bremsbøl er dækket af tidligere foretagen henlæggelse af den gave på kr. 1 mio., som fonden modtog fra DOF-Travel i 2011. Gaven blev i 2011 tillagt årets resultat og egenkapitalen som en henlæggelse til reservatkøb, jf. årsrapporten 2011.

Økonomisk set har 2013 givet et underskud på kr.1,1 mio. primært pga. manglende indtægt fra arv, fald i finansielle indtægter samt øgede udgifter til reservatpleje.

Pr. 31. december 2013 udgjorde den samlede egenkapital kr. 8,1 mio., heraf kr. 2,5 mio. i frie reserver og kr. 0,6 mio. hensat til køb. Egenkapitalen skal modsvare fondens langsigtede mål for reservaterne, sikre mulighed for relevante opkøb og samtidig være en buffer til imødegåelse af den usikkerhed, der er om indtægter og udgifter, når fondens aktiviteter er afhængige af gaver, arv og fondsmidler. Det er fortsat målet, at egenkapitalen skal øges. Fugleværnsfondens strategi og mål fremgår af fondens hjemmeside www.fugleværnsfonden.dk

Ved udgangen af 2013 ejer/administrerer Fugleværnsfonden i alt 951 hektar fordelt på 21 reservater. I årets løb er købt 15 ha. (Bremsbøl Sø) og 23 ha. (Sølsted Mose), og fonden ejer nu 675 ha.

Fugleværnsfondens bestyrelse vil gerne takke medarbejdere og frivillige for det store engagement i 2013 og alle fonde og andre, som har bidraget med støtte i det forløbne år. En særlig tak skal rettes til følgende donatorer:

15. juni Fonden

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

Arne Svend Otto Sønderberg Frederiksens Fond

Bodil Pedersens Fond

Dir. J. P. Lund og Hustru Vilhelmine Bugges Legat

Fabrikant Chas. Otzens Fond

Flemming G. L. Petersens Fond

Friluftsrådets Tips- og Lottomidler

Gerda og Otto Kierulff's Familielegat

Martin Pedersens Mindelegat

NaturErhvervsstyrelsen, Natur- og Miljøprojekter

Efter status har Fugleværnsfonden modtaget arv fra 2 testatorer på i alt kr. 1 mio.